

Dialog i forkyndelsen

Ved landssekretær, cand. teol. Peder Østergaard Jensen

I denne artikel vil jeg give nogle forslag til, hvordan man kan styrke dialogen mellem forkynder og tilhørere. Jeg fokuserer primært på den samtale, som knytter sig til selve forkyndelsessituationen, og som har til hensigt at fremme, at budskabet når frem.

Ud over det, kan det være en god ide som forkynder nu og da at planlægge muligheden for respons på sin forkyndelse generelt, ved fx at bede nogle i menigheden om at samle respons sammen over tid, eller ved at gå i dialog med sin bestyrelse, menighedsråd, eller hvem det nu er, der har ansvar i menigheden eller kredsen. Man kan også gøre det gennem øve-prædikener sammen med andre forkyndere. Det er givende for ens udvikling som forkynder. Men man kan også lære meget af dialog med tilhørerne generelt, og det vil jeg som sagt fokusere på.

At blive set og hørt

I emnets ånd valgte jeg også at kaste udfordringen ud på Facebook – og fik vel som forventet svar, der peger i forskellige retninger. Men tydeligvis har folk en mening om dette, og en af de vigtige grunde til at tænke dialogen ind er, at mennesker gennem at få lov til at udtrykke sine tanker og meninger oplever sig set og mødt i forkyndelsessituationen. Et af indlæggene bringer også på eget initiativ forkynderens personlige troværdighed og nærvær op som en meget afgørende faktor. I forhold til dialog må det betyde, at det ikke nytter, hvis forkynderen går ind i dialog på en måde, som er unaturlig for ham.

De stille i landet

En gruppe skiller sig lidt ud her: Det er dem, som ikke bryder sig om at blive sat i en situation, hvor der lægges op til, at man er aktiv i dialog. Slet ikke, når det kommer uventet. Man skal altså, når man forkynder i sammenhænge, hvor gruppen ikke er homogen, være varsom med at bede folk om spontant at sætte sig sammen og tale om spørgsmål i relation til talen. Jeg har indtryk af, at nogle endda kan finde på at fravælge møder, hvor dette forventes.

Det er, bortset fra disse situationer, en form, jeg har gjort en del brug af, især i ungdomssammenhænge, men også andre steder, med gode resultater. Jeg synes altid, at det er en fornøjelse at høre, hvordan der de første minutter kan være lidt stille, men når så de 15 minutter er gået, eller hvad man nu har afsat, så er snakken rigtig kommet i gang og fylder salen.

Jeg tænker altså, at man når mange med denne form, men det kan ikke gøres til fast praksis af hensyn til dem, som føler, at det sætter dem i en situation, de ikke rigtig magter. Måske kan man lægge til rette sådan, at det er OK at sidde for sig selv eller at gå ud og trække frisk luft, mens de andre taler sammen.

Cafemøder

Flere nævner "cafe-mødet", hvor man placerer folk ved borde og serverer kaffe under undervisningen. Taleren vil typisk stå på gulvet, måske i et mindre lokale. Det skaber en mindre formel stemning og en nærhed, som gør det naturligt, at tilhørerne kommer på banen med spørgsmål og kommentarer undervejs og med samtaler hen over bordene, når der gives plads til det. Denne mødeform er oplagt til undervisning og til mere udadrettet forkyndelse.

Hvad skal der til, for at det lykkes?

I en lidt mere klassisk prædikensituation vil jeg nævne to erfaringer med dialog fra min egen forkyndelse – den ene noget bedre end den anden.

Jeg holdt et ungdomsmøde i Storkøbenhavn (en mindre gruppe), som var undervisning over en bibeltekst. Jeg sluttede min undervisning, som jeg har gjort mange gange før, med at spørge, om der var spørgsmål eller kommentarer. Der var et enkelt spørgsmål eller to; men det engagerede kun en enkelt af tilhørerne.

Den anden oplevelse fandt sted ved et missionshusmøde i provinsen, hvor der var ca. 12 modne mennesker. Prædikenen var helt traditionel. Efterfølgende var der fælles kaffebord. Her gav mødelederen ordet frit for sangforslag og kommentarer, og ganske snart var en opbyggelig samtale i gang, hvor mange bidrog. Og jeg blev stillet konkrete spørgsmål til min prædiken.

Hvad kan man lære af det?

- Man skal passe på med fordomme om, hvornår dialog er mulig, og hvornår den ikke er. Det er fx ikke altid sådan, at de unge vil snakke, mens de ældre ikke vil!
- Jeg tror, det er vigtigt med den afslappede stemning – her i form af kaffebordet – hvor folk føler sig godt tilpas.
- Mødelederens rolle i at lægge op til spørgsmål er vigtig. Ligesom det er vigtigt, at "ordet er frit" og indlæg ikke kun skal relatere til prædikenen.
- Et trygt fællesskab, hvor muligheden for dialog er en del af kulturen, og hvor der gives plads til forskellighed, har også stor betydning.

Rum til eftertanke

Oplevelsen ved ungdomsmødet udfordrer mig til at prøve at lægge dialog ind tidligere i prædikenen. En lang enetale kan give folk indtryk af, at det var så facit, hvorefter der ikke er mere at tilføje. Desuden er man måske også bare blevet træt af at koncentrere sig.

En af udfordringerne, når man beder om "kommentarer fra salen" er, at mange har brug for tid til at reflektere lidt først. Man skal altså give mulighed for dét, evt. ved at lade folk sidde med teksten selv i stilhed, eller ved at præsentere et spørgsmål helt fra mødets start. Folk skal varmes op. Til eget brug må jeg også sige, at jeg må acceptere ikke at få sagt alt det, jeg gerne vil, for at give plads til dialogen...

Inddrage tilhørere

Den højeste grad af dialog i forkyndelsen er en egentlig dialogprædiken, som bæres frem af spørgsmål/svar gennem samtale mellem forkynderen og tilhørerne. Det har jeg ikke rigtig erfaring med, hverken som forkynder eller tilhører, men det er vist krævende for begge parter. Man kan også på andre måde aktivere

og engagere tilhørerne, ved at lade dem spille små roller, eller hjælpe med rekvisitter. Én skrev, at bare det, at forkynderen havde sagt, at han havde tænkt sig at spørge en person om at gå rundt med en kniv i salen for at illustrere ofringen af Isak, fik ham op af stolen. Forestillingen alene gav altså en følelse af at blive inddraget.

Alternativer til direkte dialog

I mange forkyndelsessituationer kan det være svært at have direkte dialog mellem forkynder og tilhørere, fx pga. af antallet af deltagere eller rummets udformning. Lad mig nævne to forslag til, hvordan man kan bringe dialog ind her:

1. Man kan i starten af mødet eller gudstjenesten vise talerens mobilnummer på skærmen, så tilhørerne kan sende spørgsmål undervejs. Taleren kan så til sidst kommentere på eventuelle spørgsmål, eller vende tilbage til afsenderen efterfølgende. Sociale medier kan givetvis også tænkes ind her.
2. Man kan annoncere, at hvis man ønsker at stille spørgsmål til prædikenen og tale videre om indholdet, kan man sætte sig ved et bestemt bord under kaffen/maden, hvor forkynderen også vil sidde.

Inddrag mødelederen

Dette er nogle af de muligheder, som findes, men fantasien må sættes i gang. Jeg vil dog generelt opfordre til, at hvis man er på udebane som forkynder, at inddrage den lokale mødeledelse. Får man et samspil med møde- eller gudstjenestelederen, får dialogen ligesom "et blåt stempel", og vedkommende kan gå foran med at få dialogen til at fungere.